

La Cera

21^è Butlletí del Centre d'Estudis Històrics
de Sant Llorenç Savall

Juny de 2014

L'Escola
JOSEP GRAS
30+1 aniversari del seu nom

L'ensenyament a Sant Llorenç Savall

ENQUESTES i POSTERS realitzats pels alumnes de l'Escola

Aquests 30 anys i escaig de l'escola Josep Gras al poble han deixat empremta. Les pàgines d'aquesta revista ens ho deixen ben palès. També es fa evident que la nostra "història escolaritzada" és prou més llarga i aquest aniversari ens permet passar revista de tota ella. De ben segur que la "història de l'escola" escriu moltes pàgines de la història global i comuna d'un poble, d'una societat.

No en va, en un poble de mides modestes com el nostre, l'escola representa l'agrupació humana més remarcable. Sobretot des de fa una colla d'anys que, per destí dels temps, hem deixat de ser un poble industrialitzat i autosuficient en serveis i ens veiem obligats a escampar-nos més pel món en el nostre dia a dia laboral, relacional i lúdic. No és estrany, doncs, que més enllà del servei educatiu als infants que se n'espera, l'escola esdevingui un element aglutinador i vertebrador d'això que anomenem la "societat civil". I són precisament la nostra manera de viure i els condicionants d'economia productiva que ara com ara tenim els que revesteixen d'importància aquest paper socialitzador i d'espai per relacionar-se i compartir que és la nostra l'escola.

Davant d'aquestes afirmacions és de lògica que l'administració pública ha d'estar compromesa amb un element tan cabdal pel poble com és l'escola. Això és així malgrat les dificultats actuals. Però com bé podem llegir en aquests pàgines, a l'Estat Espanyol la universalitat de l'educació pública ha tingut un trajecte històric, com a mínim, atzarós, tebi i molt tardà, si ens comparem amb molts dels nostres veïns. A Catalunya s'han donat grans excepcions, però, malgrat això, podem afirmar que és especialment amb l'arribada de la democràcia i, precisament, en aquests 30 últims anys que s'ha

pres consciència real del servei públic i de la importància cabdal de l'escola pública. També hem de concedir que encara ens queda un gran camí per recórrer en aquest sentit, doncs estem lluny del compromís d'altres països, com també dels resultats obtinguts.

Sant Llorenç i la seva administració local, per suposat, han seguit aquesta tendència general. Amb l'arribada de la democràcia, els ajuntaments com el nostre van passar a tenir més competències, així com també més recursos econòmics. Aquest procés legislatiu i polític va anar fortament de la mà d'un increment d'inquietuds i iniciatives pròpies d'una societat àvida de fer coses i inquieta amb l'evidència que gairebé tot estava per fer en molts aspectes. A partir d'aquesta conjunció es reforçà un procés de col·laboració ajuntament-escola, que ja havia existit de sempre, però que s'intensificà destinant més recursos a tot el manteniment d'infraestructures, amb polítiques d'acompanyament educatiu i amb l'aposta decidida a dotar l'ensenyament preescolar d'uns mitjans humans i materials dignes i cada vegada millors.

No pretenc fer un repàs exhaustiu sobre què han suposat aquests anys de treball conjunt, però sí que crec que em pertoca aprofitar aquestes línies per fer un reconeixement als alcaldes, a tots els regidors i regidores d'educació precedents i a tot el personal de l'Ajuntament per haver fet possible amb la seva feina i compromís el manteniment de l'escola Josep Gras. La feina del dia a dia sovint és poc vistosa, però quan hi ets t'adones de l'elevat esforç que representa i de la gran importància que tenen coses tan banals com ara que una porta tanqui, que les aules estiguin a la temperatura que han d'estar i que les persianes puguin alçar-se cada dia per fer possible

que l'equip de mestres ompli les classes de coneixements i els infants de vida.

El paper d'un ajuntament no hauria d'acabar aquí, ni molt menys. Som ben responsables de fer extensiu al conjunt del poble aquesta tasca educativa que potser comença però que no acaba a l'escola. Amb tot això és molta la feina que s'ha fet durant tots aquets anys i molta la que ens queda encara. Des d'aquí també vull fer arribar el meu agraïment als equips mestres, a les AMPA, a les famílies i a tota la comunitat educativa en general, que han fet possibles tots aquests anys.

Les pàgines d'aquesta revista ens han de servir per tenir una visió del recorregut fet, de la història que ens ha portat on som ara, però no perdem de vista la paradoxa que si alguna cosa és la nostra Escola Josep Gras per sobre de les altres, és que és la nostra "fàbrica de futur" pel poble.

El temps passa molt de pressa, tot canvia de manera rapidíssima i ens fem grans sense adonar-nos-en. Sembla que era ahir que vaig venir a fer pràctiques a l'escola Josep Gras, a la classe de segon, on hi havia una mestra que es deia Cristina Ruano i una nena que es deia Bet Madera.

Jo no coneixia aquesta escola perquè de petita vaig ser alumna de l'escola Santa Teresa. La meua etapa d'escolaritat obligatòria va transcórrer durant el franquisme i vaig viure els canvis que la Llei d'Educació del 1970 va representar en l'ordenació de l'ensenyament obligatori. Però el curs 81-82, quan vaig fer les pràctiques dels meus estudis de magisteri, ja hi havia escoles que havien deixat el franquisme enrere i havien canviat molt. Vaig demanar venir a fer l'estada de pràctiques a l'escola Josep Gras i, per mi, va ser una gran experiència viure'n, durant un mes, el dia a dia. Era una escola amb un equip de mestres que creien en allò que feien i treballaven de manera implicada i compromesa per construir una línia pedagògica sòlida i d'acord amb els moviments de renovació pedagògica que recuperaven els avenços que s'havien fet a l'escola pública durant la República. També vaig descobrir una realitat de col·laboració de tota la comunitat escolar: les famílies, l'Ajuntament i el professorat treballaven de manera conjunta, cosa que era una experiència inèdita per mi.

Vaig aprendre molt durant aquells dies. Recordo especialment la Loli, la Xesca, la Lourdes, la Puri, la Montse Rubiras, la Rosa Campà...

Quan vaig acabar els estudis de Magisteri, i després de tres cursos treballant a Sabadell, vaig tenir l'oportunitat de venir a fer de mestra al Josep Gras. Em va semblar fantàstic i vaig venir encantada. Sant Llorenç és el meu poble i treballar a l'escola Josep Gras em semblava una gran oportunitat professional i personal. Era el curs 87/88... i encara hi sóc! I és que l'escola Josep Gras enganxa!

El curs passat vam celebrar el 30+1 aniversari del nom de l'escola. Segurament va ser un gran encert posar el nom de Josep Gras a l'escola pública de Sant Llorenç. És un nom que té una significació especial i pròpia pel fet que el Josep Gras n'havia estat mestre i hi havia deixat un gran record. Això honora el poble, ja que ser agraït és una gran cosa. També per l'escola i pel professorat és un honor i un repte dir-se Josep Gras, perquè ell va ser un mestre innovador que va seguir els moviments pedagògics que representaven grans avenços educatius durant la República. Suposo que és per això, perquè ho portem als gens, per dir-ho d'alguna manera, que som una escola en moviment, que sempre tenim projectes d'innovació engegats, que constantment ens plantegem reptes per avançar i que tenim somnis i uto-

lacera

Butlletí de l'entitat LACERA
Centre d'Estudis Històrics de Sant Llorenç Savall

Adreça postal C/ Canigó, 16
08212 Sant Llorenç Savall

Any XII. - Núm. 2. - Edició especial
Juny de 2014

Preu 3 €

Direcció Jaume Valls i Vila

Redactors Josep Maria Noguera
Maria Olivé i Jané
Jaume Valls i Vila
Francesca Vilatersana
Albert Vicens Llauredó

Correcció Adrià Baiona

Fotografies Arxiu Lacera
Albert Vicens Llauredó
Ricard Serra Gomis

Disseny GSR/disseny

pedagògica, recursos, participació en programes educatius i resultats.

Del ciclostil a la impressora-fotocopiadora, de la màquina d'escriure i el radiocasset a l'ordinador, del projector de diapositives al canó, o del carret de fotografies a les màquines digitals, no hi ha hagut només canvis tecnològics. hi ha hagut mestres amb visió de futur, amb compromís de formació i dedicació, diverses AMPA que han confiat en el centre i han donat suport als projectes engegats, Ajuntaments que han apostat per recolzar l'escola, famílies que ens han donat la confiança i un alumnat implicat.

Aquesta és la clau del nostre present, això són les coses que enganxen de l'escola Josep Gras.

En tots aquests anys han passat per l'escola molts mestres, moltes nenes i molts nens, moltes famílies, regidors/es... i tothom hi ha deixat la seva empremta i ha contribuït al moment present.

I el moment present té els seus reptes propis. L'escola ja no es pot veure com una institució aïllada que fa la seva al marge de la resta del poble o del país. Si quan vaig venir a fer pràctiques ja vaig adonar-me de la importància que l'escola tenia en un poble petit com el nostre com a focus cultural i element generador de canvis, avui en dia aquest paper encara és molt clar. Sant Llorenç és un poble petit, els recursos econòmics de l'Ajuntament sempre han estat escassos i, amb la crisi, encara han disminuït més. A més de la manca de recursos econòmics, tenim altres punts febles com a comunitat, i en relació amb l'educació dels nostres infants i adolescents.

Tenim pocs recursos de personal format que treballi per l'educació a Sant Llorenç en activitats no escolars, poca oferta de recursos i activitats per part d'altres entitats que reverteixin en l'escola, ens falten persones que dediquin esforços al treball en xarxa i també s'ha de dir que l'excessiva confiança i proximitat que ens dona el fet de ser un poble petit i conèixer-nos tots, de vegades entorpeix les iniciatives que sorgeixen.

Però també tenim punts forts. Som una comunitat petita i podem organitzar un treball en xarxa per sumar esforços i treballar per l'educació i la formació de la comunitat escolar, sense dificultats de participació. Podem seure i parlar-ne tots plegats, podem comptar amb entitats que treballen per l'educació no formal, com són específicament el Cau i, de manera menys directa, moltes d'altres (el Centre d'Esports, els Gegants, el Teatre, el CEL...). Tots plegats podem sumar esforços, acordar objectius i treballar conjuntament per l'educació dels infants i joves del poble.

Vivim una època de canvis a tots nivells i treballar a

l'escola, formar part de les entitats o tenir responsabilitats de govern municipal ens obliga a tenir present que també trebalem pel futur del poble i del país. L'educació és un puntal importantíssim en l'actiu de les possibilitats de créixer com a comunitat i desenvolupar-nos de manera plena i hem de tenir-ho present en els objectius de la nostra tasca.

És un repte apassionant que val la pena assumir des de la perspectiva global i des del convenciment que és important l'aportació de tothom i que el resultat de treballar plegats serà molt superior a la suma dels resultats de cadascú en particular.

Per acabar, en aquesta commemoració del 31è aniversari del Josep Gras, vull donar les gràcies a totes les persones que en aquests 31 anys han treballat a l'escola i per l'escola. El pòsit que han deixat és el fonament del nostre present i ens permet avançar cap al futur amb seguretat i il·lusió.

Especialment vull fer constar l'agraïment a les persones que han tingut la responsabilitat de portar la direcció del centre durant aquests 31 anys (la Loli, la Xesca, la Lourdes, la Montse Rubiras, el David, la Dolors i la Montse Martín), a tot el professorat, als regidors i regidores, als membres de les successives juntes de l'AMPA, a les persones representants al Consell Escolar, a les persones delegades de curs, al personal no docent i de serveis, a tot l'alumnat i les seves famílies, a les entitats del poble i a moltes persones individuals que han col·laborat amb l'escola; cadascú des del seu àmbit ha fet possible l'escola que tenim.

L'esperit del mestre Josep Gras és ben present i l'escola de Sant Llorenç és viva!

Per molts anys!

CARRERAS

A l'avinguda Catalunya, 29

Llibres, diaris, revistes, reprografia, targetes de telèfon...

... i tot allò que necessiteu per a estudiar o recrear-vos.

Col·labora desinteressadament
en la difusió de la nostra revista. GRÀCIES

pies que ens marquen el camí. L'escola de Sant Llorenç és un centre amb unes arrels fortes i sòlides.

En tots aquests anys que he estat treballant a l'escola Josep Gras el món ha canviat molt. El món global i també el nostre món petit.

Sis lleis d'educació espanyoles -a l'espera que la que fa set arribi (o no!)- i una de catalana, han anat conformant el marc on s'ha desenvolupat el dia a dia de l'escola.

Hi ha hagut força transformacions, des dels canvis estructurals, com la implantació del curs de P4 primer i P3 més tard, el canvi de l'EGB a la Primària i el pas de l'alumnat de 12 anys a l'institut per fer l'ESO, que allargava l'obligatorietat de l'educació fins als 16 anys, la creació dels Consells Escolars i la progressiva regulació de l'autonomia dels centres docents fins als canvis en el currículum, en els sistemes de programació i avaluació, en els recursos de personal per atendre la diversitat de l'alumnat... passant per la gran revolució que han suposat les TIC. Tots aquests processos han proporcionat els mitjans materials perquè la nostra escola, tot i ser petita, ser l'única del poble i estar allunyada dels centres urbans, sigui una escola de primera línia pel que fa a línia

L'ENSENYAMENT A SANT LLORENÇ SAVALL

Jaume Valls i Vila

L'educació és una activitat tan antiga com la pròpia humanitat, i en el decurs del temps l'educació o instrucció anà lligada a la instrucció familiar i eclesiàstica, i no a institucions específicament educatives. Resumir la història de l'ensenyament reglat en una població no es fàcil, perquè hi intervenen molts factors. Des dels condicionants derivats de la història general del país i de l'evolució local, passant per les lleis vigents en cada període i també, bàsicament, per l'acció dels mestres, les autoritats responsables i, naturalment, dels alumnes, que són l'objecte final de l'educació amb l'adquisició d'hàbits, habilitats i coneixements. Hem treballat amb les fonts documentals de l'Arxiu Municipal, en el qual, des de l'any 1842, es conserven les actes de les sessions de l'Ajuntament i també, des de l'any 1858, les actes de la Junta Local d'Instrucció Primària, organisme d'una notable importància en l'ensenyament a la nostra població.

Foto superior de la pàgina:
Reproducció d'una postal de l'època, on es pot veure l'escola prop del quarter de la Guàrdia Civil.

L'ESCOLA AL SEGLE XIX

Al segle XIX, inicialment gràcies a un benefici eclesiàstic, l'ensenyament de minyons a Sant Llorenç tingué caràcter obert i no només reservat als fills de les famílies poderoses. Aquesta escola dependent i lligada a l'Església donà pas, a mitjans de segle, a l'escola pública de nois, amb mestre titulat, i, més endavant, a l'escola o costura de noies, amb una educació marcadament sexista. Ambdues escoles passarien per diferents locals inadequats, llogats per l'Ajuntament, com també ho foren les habitacions dels mestres. La constitució de la Junta Local d'Instrucció Primària i la introducció de la Llei Moyano d'ensenyament foren dues baules interessants per l'escola llorençana.

L'escola dependent d'un benefici eclesiàstic

La primera notícia que hem pogut trobar sobre la instrucció de minyons a Sant Llorenç Savall és la d'un benefici perpetu sota la invocació de Nostre Senyora de la Concepció, Sant Josep i Sant Llorenç, instituït en el seu testament per Pau Serra i Gomar. Fou

fundat el 13 de juliol de 1798 pels seus executors testamentaris, entre els quals hi figurava el Dr. Josep Gomar, rector del poble des de 1788. La dotació del benefici procedia de censals i era prevista per diverses anualitats. N'eren els patrons el rector de la parròquia, el primer obrer secular, el regidor degà de l'Ajuntament, i l'hereu de Paula Serra, respectivament. El seu beneficiari es comprometia a instruir gratuïtament els nois del poble en el marc de la parròquia llorençana. Sabem que el primer beneficiari fou, per voluntat del rector Josep Gomar, el seu propi nebot, Joan Gomar, "estudiant de gramàtica si voldrà ser sacerdot secular, amb obligació de residir a Sant Llorenç Savall, luego sigui ordenat en ordres majors o in sacris, fins a l'edat de vint-i-cinc anys". Així deuria continuar durant el primer quart del segle XIX aquesta primera escola de nois vinculada a la parròquia. La notícia següent d'aquest anomenat oficialment "magisterio de la educació de la villa", correspon a una renúncia al benefici de la parròquia que faria el sotsdiaca Magí Marquet el 9 d'abril de 1825. Ho confirma una carta de la "Subdelegación para el Fomento de la

"Junta de Escuelas" manifesta no tenir inconvenient respecte que els patrons del benefici "a que está aneja la enseñanza de este pueblo", publicitin la vacant de "esta escuela de primeras letras". Així, Magí Marquet fou seguit pel prevere Joan Baptista Viladesau.

Sembla ser que l'escola parroquial passava dificultats. El següent document, amb data del 18 de juny de 1833, correspon a una carta de la Junta Provincial de la "Regencia de la Real Audiencia de Catauña" adreçada al "Bayle":

"Considerando los perjuicios que sufre la enseñanza pública de este pueblo por la indiferencia con que Don Domingo Corts i Serra ha mirado el beneficio que se le presentó, y en atención al ofrecimiento que con memorial del 2 de éste mes ha hecho de renunciarle si no se le proporcionaban medios de subsistir en el tiempo que tardaría en percibir sus rentas, ha resuelto admitirle la expresada renuncia. Digo a Vd. para inteligencia de este Ayuntamiento y Patronos que cuiden presentar el expresado beneficio a otra persona que reúna las debidas calidades, previas las formalidades que juzguen necesarias".

Atès que el poble es veia privat "Tanto tiempo hace de la educación religiosa y civil" a causa de la renúncia de Do-

mingo Cors a prendre possessió del benefici el desembre de 1833, el febrer de 1834, el bisbat comunica al rector Josep Marquet i als patrons que poden servir-se del seu dret de presentació d'un nou candidat. No hem pogut esbrinar noves dades de l'escola parroquial finançada pel benefici.

Preocupació per l'ensenyament

Reprenem la història a partir de les actes de l'Ajuntament que es conserven a l'Arxiu Municipal des de l'any 1842, perquè els anteriors papers de l'arxiu foren cremats pels carlins en les guerres civils del segle XIX. Seguint aquestes actes noucentistes, observem com la preocupació per l'ensenyament és ben present en la vida municipal. La provisió de mestres, llurs remuneracions, el lloguer de locals on ubicar les escoles i dels habitatges pels mestres, es reflecteixen sovint en aquestes actes.

L'any 1844 el mestre titular de l'escola de nois era en Miquel Faus i Garcia, el qual era alhora el secretari de l'Ajuntament. L'escola ocupava una peça o sala al mateix casal de l'Ajuntament, situat aleshores a Plaça (actual Plaça Major). En paral·lel el mestre Pau Jo tenia una escola privada a casa seva, però en Jo va ser privat d'exercir el magisteri per

lleis, per haver format part dels carlins. Suplicà al governador que li deixés continuar l'escola almenys fins als exàmens finals.

Creació de la Junta Local d'Instrucció Primària.

El 23 de juliol de 1844 es creà la primera Junta Local d'Instrucció Primària que coneixem. residí l'alcalde Joan Parera i en formaren part el regidor Josep Pujol, el rector Francisco Roca i Soler i el veí Llorenç Valls i Valls. El 8 de febrer de 1848 el Consistori demanà al governador que nomenés el Secretari Municipal Miquel Faus mestre d'educació elemental completa amb la retribució de dos mil rals de velló l'any i una casa d'habitació franca, nomenament que es faria el 20 de novembre. Miquel Faus va estar segregat pels carlins, però el 9 d'octubre quedà lliure, reintegrant-se a la feina de secretari municipal i de mestre. Però el desembre el governador comunicà a l'alcalde que Miquel Faus havia d'optar entre fer de mestre o de secretari, per ser prohibit que una mateixa persona desenvolupés les dues ocupacions. Miquel Faus optà pel magisteri d'instrucció pública, dimittint el càrrec de Secretari. L'any 1852 li apujaren el sou pagant-li dos mil rals de velló de

El mestre Josep Albagés amb els seus alumnes a l'escola de cal Blanc l'any 1905

l'Ajuntament, a més dels mil sis-cents rals dels alumnes, o sigui tres mil sis-cents rals l'any. Deduïm doncs que els alumnes pagaven una quota. L'any 1855 el mestre Miquel Faus, que era molt estimat pel poble, manifestà que volia anar a exercir a Castellterçol. Llavors l'Ajuntament li ajudà el sou fins a 4.000 rals de velló a l'any, i els pares dels alumnes deixaren de pagar els 1.653 rals de velló anuals. El comú també es féu càrrec dels 160 rals del lloguer de la casa d'habitació del mestre, unes despeses que apareixen en el pressupost municipal de 1856. A la reunió de la Junta Local d'Instrucció Primària (JLIP) celebrada l'octubre de 1858 a l'escola de nois i presidida per l'alcalde Joan Gros s'acordà subministrar als nens pobres

local més adient era la sala de ball de Llorenç Oliver, dividida en dues parts. La llogaren per dotze duros l'any i "el producte de la latrina". L'Ajuntament assegurà al propietari tres anys de lloguer, a no ser que per causa del soroll de la fàbrica situada a sota, o per ordre superior, fos necessari traslladar-la. El maig de l'any següent l'edifici fou venut per Llorenç Oliver a Josep Valls i Riera. Llavors es contractà amb aquest darrer la meitat de la sala per vint duros l'any i el producte de la latrina, a més del dret d'ocupar la sala quatre festes de l'any per fer-hi ball públic. Aquell any 1860 el sou del mestre de nois fou de 5.000 rals, i de 3.000 rals el de la mestra de noies. En el pressupost municipal s'inclouen els lloguers de la casa d'habitació del

dues sales per 320 rals anuals, i el producte de les latrines o lloc comú. El contracte, signat el 30 d'octubre, contempla l'ús de l'hort o pati del darrera, la construcció d'una escala per a baixar-hi, i l'habitació de la mestra, tot i que el propietari es reservava el cobert per a guardar-hi palla.

El 24 d'abril prengué possessió formal del càrrec la mestra Catalina Clotet, acompanyada de les seves dues germanes monges. A mitjan d'agost es reuní la Junta per tractar el següent tema:

"La asistencia de un gran número de niñas fuera de la edad que marca el reglamento, unas que no llegan aún a los cinco años de edad y otras que pasan de los trece, en contraposición a lo dispuesto por la Exma. Junta Superior Provincial de Barcelona en su circular de 21 de marzo último, obtáculo que a la par que redundo en perjuicio de dicha enseñanza, hace muy penosa a las maestras su tarea, sobre todo por la irregularidad con que asisten las niñas mayores de dicha edad que en nada se sujetan a la marcha de la escuela, puesto que muchas de ellas entran y salen en horas diferentes y en la forma que mejor les place".

La Junta acordà aquestes prevencions: 1. No admetre nenes que no arribessin als cinc anys ni passessin dels quinze. 2. Des de l'edat de quinze anys s'obriria una classe d'onze a dotze del matí i les assistents haurien de pagar quatre rals al mes per aprendre a llegir, escriure i cosir, sis rals per cursar aritmètica i gramàtica, vuit rals si, a més, aprenien a brodar, i vint rals si se les ensenyava a planxar, anant a càrrec de la mestra el midó i el carbó.

Des de l'agost de 1864 hi ha constància de l'assentament al poble de les "Hermanas Carmelitas Descalzas". Les religioses es feren càrrec de l'escola de nenes, que augmentà l'assistència, i l'Ajuntament acomiadà la mestra. El setembre l'Ajuntament manifestava la seva indignació perquè el governador havia tret del pressupost les retribucions del mestre. de 1.700 rals, acordada l'any 1853, i de la mestra de nenes, des de l'any 1859, a fi que l'ensenyament fos públic i gratuït. En el debat consta "la poca afició o apatia dels pares" a pagar.

Els dies 26 i 27 de desembre van tenir lloc els exàmens públics de l'escola ele-

LA LLEI MOYANO

El setembre de 1857 es va decretar la primera llei d'instrucció pública amb la qual l'Estat regulava els plans d'estudis, intervenint, per tant, en l'educació. Va portar el nom del ministre liberal Claudio Moyano va estar vigent 74 anys, fins a la Segona República Espanyola, proclamada l'any 1931. Almenys sobre el paper, la Llei Moyano convertia l'ensenyament primari en universal i determinava la llengua castellana com a única a estudiar.

"toda clase de objetos de enseñanza que necesiten gratis y satisfaciéndose su importe de lo consignado para el material", i, en general a tots els alumnes, "lo necesario para tinta y plumas". Aleshores formaven la Junta, com a vocals, el rector F. Esteve, el regidor Llorenç Mirapeix i els veïns Francisco Roca, Josep Valls Armengol i Josep Valls i Valls "Xaconet". El febrer de 1859 la Junta nomenà a aquest darrer dipositari dels fons destinats a l'escola "a fin de evitar la crítica que tal vez pudiera moverse contra el profesor público".

Escola de nenes

L'any 1859 s'instal·là al poble l'escola de nenes. L'Ajuntament pagava a la mestra 3.000 rals de velló anuals. L'any següent, l'Ajuntament cercava un local o sala per a ubicar l'escola de nois, puix que l'edifici on estava ubicada ja era insuficient i, a més, el propietari al·legà que llogava la casa al mestre com a habitatge, no perquè fes d'escola. El Consistori convingué que el

mestre i la mestra per 280 i 260 rals, respectivament, i també les despeses per materials de les escoles de nois, 825 rals, i de noies, 550 rals.

1864: Arriben les monges

L'abril de 1864 l'inspector provincial es reuní amb la Junta i, després de visitar les escoles, manifestà la necessitat de construir un edifici per compte del comú capaç d'estatjar les escoles de nens i nenes, atès el molt reduït local de l'escola de nenes i el cost dels lloguers.

L'Ajuntament preveia situar l'edifici escolar al paratge de l'Alzina Grossa, propietat de Llorenç Valls i Valls, una construcció que inclouria també l'Ajuntament. Es comunicà al governador la cessió gratuïta del terreny, demanant que l'arquitecte provincial elaborés un projecte de l'edifici. Mentre l'Ajuntament tornà a llogar per deu anys al propietari Llorenç Valls i Riera la casa del carrer de Dalt Creu de Pedra, prop del torrent Micó, amb

Grup d'alumnes amb les monges carmelites de mestres l'any 1910

mental de nens dirigida, encara, pel mestre Miquel Faus.

Les famílies "pudientes" hauran de pagar

El març de 1865 la Junta Provincial d'Instrucció Pública demana la classificació dels nens i nenes pel pagament de les retribucions dels mestres a partir de l'abril. S'acordà dividir-los en "pobres" i "pudientes" i, aquests darrers, en tres grups o classes segons la capacitat econòmica, fixant una quota de dos rals als de primera classe, quatre als de segona i sis als de tercera. La Junta del 20 de maig, presidida per l'alcalde Josep Valls i Valls, després d'examinar els pressupostos de les escoles, acordà "que por el estado precario en que se halla la población por carecer de edificios propios y no disponer de recursos para su construcción, prevenir tanto al maestro como a la maestra que procuren hacer todos los ahorros posibles, para destinarlos a la edificación de nuevas escuelas".

A l'acta de 1866, la Junta, presidida ara per l'alcalde Francisco Dalmau, demana la reducció de despeses per estalviar per quan l'Ajuntament pugui construir els nous locals de les escoles.

En els exàmens públics celebrats el 27 de maig els alumnes presentaren treballs d'escriptura en caràcter espanyol, però també alemany, gòtic i rodó. S'examinaren també de lectura, aritmètica, gramàtica, doctrina, història sagrada i agricultura, lluint-se en les respostes sobre el sistema mètric decimal o les anàlisis gramatical i lògica d'oracions. Els alumnes destacats Martí Vallbé i Valentí Riba, pronunciaren sengles discursos a l'inici i al final dels exàmens.

Les nenes, dirigides per Catalina Clotet, foren examinades de lectura, doctrina, història sagrada, gramàtica, aritmètica, escriptura i labors, essent premiades amb estampes i rosaris. Les allocucions de les alumnes foren a càrrec de Dolors Canal i Catalina Marquet.

Mossèn Miró demana la gratuïtat de l'ensenyament

Els exàmens de l'any 1867, presidits per l'alcalde Ignasi Oliver, se celebraren el 28 i 29 de juny pels nois i noies respectivament, amb assistència del prevere Enric d'Ossó, catedràtic del seminari de Tortosa. Pel desembre, el

rector mossèn Josep Miró va fer a l'Ajuntament una sèrie de recomanacions pel bé de l'ensenyament, com augmentar el sou dels mestres amb alguna subvenció municipal, concretament de 150 escuts, puix que considera que l'ensenyament hauria de ser gratuït.

L'1 de gener de 1868 l'Ajuntament acordà que els mestres de nois i noies fossin retribuïts del fons del Comú, com abans del decret de retribucions. També demanà a l'amo de l'edifici de lloguer de l'escola i de la casa del mestre, Josep Valls i Riera, que construís una casa annexa. Acordaren un preu de 26 duros anuals de lloguer i el producte de la latrina, reservant la sala pel ball públic els dies de les Festes Majors de Sant Llorenç i Sant Climent.

Finalment, el juliol, l'Ajuntament decidí compensar el 10% de reducció del sou dels mestres. Al mestre Miquel Faus li pagaren 170 escuts, a més dels 300 de sou. A la mestra de noies, Catalina Clotet, li pagaren cent escuts del pressupost municipal, a més dels dos-cents que ja percebia, per tal que admetés les nenes de cinc anys en endavant per ensenyar-les a brodar, planxar i altres labors "pròpies del seu sexe" (sic).

Renovació dels mestres

Després de vint-i-sis anys de magisteri al poble, l'any 1870 es retirà el mestre Miquel Faus. El 6 de març la Diputació trameté una terna de candidats a l'Ajuntament, el qual, després de demanar informes, escollí en Ferriol Argelich, que prengué possessió del càrrec el 5 d'abril. Dies després, els mestres Ferriol Argelich i Catalina Clotet juraren la Constitució de la Monarquia davant l'alcalde Josep Valls i Armengol. A l'agost un comissionat del Govern Civil visità l'Ajuntament per tal que pagués els deutes als mestres i a d'altres serveis.

El 1871 l'inspector Domingo Pio Aguirre visità l'escola pública de nens, -la de nenes estava vacant-, demanant després a la Junta Local que "exhorte el celo de los padres para que envíen sus hijos a las escuelas con regularidad" i preguntant "por la conducta moral del maestro y se le contestó que era buena".

El desembre es nomenà mestra de nenes la senyora Assumpció Teixidor i Fernandez, la qual va prendre possessió davant l'alcalde Francisco Rius i Cerdà el 15 de gener de 1871. Tres anys després, el gener de 1874, Francisco Rius donà possessió al nou mestre Josep Borrell. El setembre, Borrell

exposava a la Junta que "en vista de lo atrasado que estaba, pues hace ocho meses que no le pagan nada de material, personal ni retribuciones, le era

imposible fijar una fecha de exámenes. Los podía cubrir si le pagaban los atrasos enseguida i prometió dar dichos exámenes el mes de diciembre".

L'ESCOLA A LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XX

L'escola pública llorençana va viure intensament els canvis polítics de la primera meitat del convuls segle passat. Assistí a la denúncia de l'estat lamentable dels edificis llogats, a la construcció per part de la Mancomunitat de Catalunya d'un edifici escolar ben dotat (tot i que no s'inaugurà fins l'any 1925 en plena dictadura de Primo de Rivera) i també a un canvi de mètode de l'ensenyament (amb el català com a idioma vehicular) que inicià Josep Albagés i potencià amb nous criteris el recordat mestre Josep Gras, entre els nois, i la longeva mestra Teresa Pujol (DonyaTeresita). Amb la Guerra Civil, el Consell de l'Escola Nova Unificada doblà les places d'ensenyament per acollir a tota la població infantil en una escola única (de nois i noies) gratuïta, laica i en català. Amb el triomf militar dels revoltats a la guerra civil, l'escola va recular 50 anys per servir d'adoctrinament del nacional-catolicismo. Els mestres van ser depurats i molts nois i noies hagueren de treballar per a poder tenir un plat a taula.

Uns anys d'interinitat

El tombant de segle va esdevenir conflictiu per l'escola. El mestre interí Agustí Pedro va durar poc i, el gener de 1899, per sortir del pas, decidiren

nomenar mestre interí a Hilari Llibre Lladó, vicari del poble. Li pagaren una gratificació de 37,5 pessetes al mes. Als "niños pudientes" els cobraren els materials de l'escola, tal i com ho feia l'antic mestre. Finalment la plaça fou ocupada pel mestre interí Agustí

Delort, el qual cessaria el març de 1900 per anar a Sant Cugat. Vet aquí que l'Ajuntament acordà pagar al vicari Hilari Llibre 110,64 pessetes per haver impartit l'ensenyament gratuït de minyons entre el 15 de març i el 18 de juliol. També pagaren el mestre de nois interí Josep Montana, el darrer contractat, però aquest també dimitiria aviat, el març de 1901. Tornaren a nomenar el vicari mossèn Hilari Llibre, pagant-li 29 pessetes al mes. Finalment pel juny nomenaren mestre interí de nois a Ramon Selvatje Lluç. El gener de 1902 la Junta Local acordà atorgar un permís de 45 dies per malaltia a la mestra Assumpció Teixidó, sempre i quan deixés una substituta. El mes d'abril la Junta visitaria les escoles de nens i nenes, quedant "poco satisfecha del estado en que se encontraban los alumnos asistentes por los pocos adelantos que en ellos se han notado, conviniendo que era debido a que en una y otra escuela estaban desempeñadas por profesoras interinos". La Junta i l'Ajuntament acorden llavors demanar mestres propietaris.

El revulsiu del mestre Josep Albagés

El 27 de maig l'alcalde Josep Solà Torra comunicà al Ple el nomenament del mestre Josep Albagés Ventura i l'absència de la mestra Assumpció Teixidó, la qual, segons el rector, no tornaria. Proposà que s'instal·lessin al poble monges dedicades a l'ensenyament, però el Ple decidí demanar una mestra professional. L'1 de juliol de 1902 llogaren la casa de Silvestre Rovira Armengol, del carrer Rectoria, 14, per l'habitació del mestre Albagés. L'1 de setembre l'escola comptava només amb setze nenes i anaven molt endarrerides. Per altra banda, sembla que l'escola de nois rutllava amb el nou mestre propietari, el manresà Josep Albagés. Albagés, militant de la Lliga, es va fer construir pel mestre d'obres Joan Pla una esplèndida casa modernista. El desembre de 1936 li expropiaren i pignoraren els títols de l'Ajuntament de Barcelona, i el març de 1937 li expropiaren la casa per ser la seu de l'Escola Nova Unificada.

JOSEP ALBAGÉS I VENTURA

(Vimbodí, 1877 - Barcelona, 1964)

Estudià magisteri a Barcelona i obtingué el seu primer destí com a mestre a Pla de Cabra (avui Pla de Santa Maria), passant després per Sant Llorenç Savall, Vic i Manresa, on arribà el 1915. Fou nomenat Habilitat dels partits de Manresa i Berga. La seva escola excel·lí per l'avenç del seu sistema pedagògic.

El mestre Albagés participà activament de la vida cultural manresana. Membre de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, professor de llengua catalana, delegat de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, promotor de la famosa "Escola d'Estiu", president dels Amics de la Cultura Popular, membre de l'associació de Mestres Nacionals del partit de Manresa, president del Centre Excursionista de la Comarca de Bages (1931-1934), introductor a Manresa de l'esperanto i fundador i president de l'entitat esperantista Bela Espero. El 1934 fou sol·licitat pel Patronat Escolar de Barcelona i dirigí el Grup Escolar "Pi i Margall". Fou depurat i represaliat després de la guerra. Un cop rehabilitat, dirigí un grup escolar a Barcelona, fins que es jubilà l'any 1948.

Gestions per les escoles noves

A partir d'un memorandum fet pel mestre Josep Albagés, el poble es mobilitzà. El 26 d'octubre es reorganitzaren les Juntes Locals de Primer Ensenyament. En foren vocals Pau Padró i Josep Valls. Un mes després, el 30 de novembre, aquestes juntes exposaren al Ple de l'Ajuntament els perjudicis que suposava la falta d'un bon local perquè impartís classe el mestre Josep Albagés. Constataren les males condicions i les queixes de molts pares d'alumnes per no disposar d'un edifici en condicions. Acordaren iniciar l'expedient per la construcció de l'edifici de l'escola de nois amb les condicions reglamentades, nomenant una comissió formada pel tinent d'alcalde Josep Serra i Gotés i pel regidor Josep Espalter Sellarés. El 28 de desembre la comissió informà que calia construir un edifici de nova planta per fer d'escola, puix que el present no reunia les condicions necessàries per falta de llum, capacitat i ventilació, i no hi ha cap altre local al

poble per llogar. El mateix succeïa amb el local llogat per fer d'escola de nenes. La Casa Consistorial ocupava un petit local insuficient i en estat de ruïna.

S'instal·la al poble l'escola bressol de les monges Carmelites

El 12 d'abril de 1903 s'instal·là al poble l'escola particular, dirigida per les Hermanas Carmelitas Descalzas, que acolliria nenes de 3 a 6 anys d'edat. Fou un èxit, ja que hi assistiren "las cuatro quintas partes de la población". Acordaren que es construís un edifici de nova planta per l'escola, amb un local que servís de Casa Consistorial, amb un cost màxim de 25.000 pessetes, atenent el desig del veïnat de disposar d'una bona instrucció. El 19 de juliol es dugueren a terme els exàmens de l'escola de nens, dividits en seccions, entre les quals hi havia la de pàrvuls. Es feren proves de lectura, escriptura, gramàtica castellana, aritmètica i sistema mètric decimal, geografia, doctrina i moral cristiana, respecte les quals la Junta quedà molt satisfeta pels resultats.

Una classe de pàrvols atesa per monges carmelites als anys 30

El 30 d'agost el tinent d'alcalde Josep Serra informà al Ple que esperaven la visita de l'arquitecte de la Diputació perquè fes els plànols de l'escola. Un mes després l'alcalde informà que la Diputació el nomenaria aviat. L'1 de desembre es renovà la Junta Local d'Instrucció Primària en una sessió presidida per l'alcalde Josep Solà Torra, assistint els regidors

a Silvestre Rovira pel lloguer de l'habitatge del mestre i 110 pessetes a Teresa Valls per la de la mestra.

Prohibició de treballar als menors de 10 anys

El gener de 1906 l'alcalde Ramon Valls Pineda, en virtut de les atribu-

els nois no vaguessin pels carrers. El 22 de juliol la Junta visità l'escola de nens, dirigida pel mestre interí Francisco Alvarez, amb exàmens satisfactoris i, a continuació, la de noies, que dirigia Teresa Pujol. En ambdós casos la Junta quedà satisfeta dels resultats. En una nova visita reglamentària feta el desembre apreciaren la facilitat de llegir i traduir amb soltesa la llengua

La mestra Teresa Pujol, anomenada "donya Teresita", rodejada de les seves alumnes

Ramon Valls Pineda i Jaume Oliver Casanovas, Josep Valls Dalmau i Joan Sors Valls com a pares d'alumnes, el metge titular Florentino Garcia Fossas i el rector Pau Gabarró Torrents. El 27 de desembre acordaren satisfer el pagament de 400 pessetes al mestre Josep Albagés com a gratificació corresponent a l'any 1903. Pagaren els lloguers de 100 pessetes de l'escola de nois a Vicente Pineda i de noies a Francisco Rovira, a més de 70 pessetes

cions legals, prohibí el treball als nens i nenes menors de 10 anys a les fàbriques, fet que era habitual, i una nova visita de la Junta a les escoles de noies i nois oferí un resultat satisfactori. El maig de 1906 el mestre Josep Albagés Ventura cessà per anar a una escola de Vic. Li satisferen les 177 pessetes que li corresponien i van anomenar mestre provisional el vicari de la parròquia, amb un sou de 500 pessetes per cada any, per tal que

castellana de les alumnes, felicitant la mestra Teresa Pujol. A l'escola de nens quedaren poc satisfets dels resultats.

Arriba el mestre Josep Padró Canudas

L'any 1907 es celebrà la Festa de l'Arbre amb la participació del mestre i l'escola de nens. Es nomenà mestre a (Segueix en la pàgina 16)

L'EDIFICI DE LES ESCOLES

Sens dubte, l'impuls fins aleshores més important per la història de l'educació local es produí ara farà un segle amb la construcció de l'edifici de les escoles.

El setembre de 1915, Filomena Roca i Vidal, propietària dels masos de la Roca i Ponsferrer i casada amb Josep Margenat i Oller, cedí un terreny de 2.500 m² a l'indret de façana amb el camí de les Roquetes -pertanyent al mas Ponsferrer- per la construcció de les escoles. També cedí uns terrenys des de l'extrem del carrer Sant Feliu fins al camí de les Roquetes, de 12 m. d'ample, per a construir-hi el Passeig de la Festa de l'Arbre.

L'1 d'abril de 1916, l'Ajuntament, presidit per Josep Gotès Riera, acordà participar al concurs obert el febrer per la Mancomunitat de Catalunya per construir l'edifici de les escoles, amb el compromís d'aportar el 20% del cost de les obres i de dotar-lo d'aigua potable i enllumenat.

La Mancomunitat de Catalunya acordà construir l'edifici escolar (del model nº3), amb la direcció tècnica de l'arquitecte Antoni de Folguera, el 26 d'abril de 1916. El pressupost de la construcció pujava a 32.192,5 pessetes, i l'Ajuntament havia de contribuir amb 6.438,25 (el 20% del cost), que serien aportades mitjançant un préstec de 6.500 pessetes demanat a la Caixa de la Mancomunitat.

Els hortolans arrendataris dels terrenys de l'escola, Llorenç Oliver, Jaume Casanovas, Gabriel Puigdomènech i Jaume Armengol, els cediren sense reclamar cap indemnització. Tanmateix, tot i que el mateix mes d'octubre d'aquell any s'anuncià la subhasta de l'obra, la construcció de l'escola es retardaria.

El diumenge 22 de juliol de l'any 1917 es col·locà la primera pedra de l'edifici escolar. Hi assistiren la Junta Municipal, la Junta Local de Primer Ensenyament, els donants dels terrenys Filomena Roca i Josep Margenat, els mestres nacionals Josep Pedrol Domènech i Teresa Pujol, els alumnes de les escoles i els veïns. El rector Salvador Codina

bené el terreny i, dins de la primera pedra, en un tub de vidre lacat, es col·locà l'acta, una moneda d'or d'Alfons XIII, quatre de plata de 5, 2, 1 i mitja pessetes, dues monedes de coure de 2 i 1 cèntims i els periòdics del dia. També s'adquirí una ploma de plata amb la inscripció "En memòria de la col·locació de la primera pedra de l'edifici escolar concedit per la Mancomunitat de Catalunya a la vila de Sant Llorenç Savall. 22-VII-1917". Aquesta ploma es conservà a l'arxiu municipal i es consignà als inventaris per evitar-ne la desapa-

rició (sic). Però l'edifici de les escoles no s'inaugurà fins el dia 3 de maig de 1925, en plena dictadura, en part gràcies que Josep Valls requisà el mobiliari de les escoles Montessori, clausurades per la Dictadura, emmagatzemat a Barcelona per cedir-lo a les escoles. Presidí l'acte inaugural l'alcalde del PUP, Pau Valls i Gall, que oferí un dinar a les autoritats foranes assistents.

El maig de l'any 1932 l'Ajuntament republicà acordà nomenar carrer de Filomena Roca el carrer de les escoles, entre els de Sant Feliu i del Vapor.

Aquella escola, ara l'actual Casa de Cultura, es va inaugurar el 1925 i va funcionar com escola fins als principis dels 80, quan es van inaugurar les actuals escoles. Als últims anys s'hi va construir una petita piscina per l'esplai dels alumnes.

DUES VISTES DE L'ESCOLA JOSEP GRAS A SANT LLORENÇ

(Segueix de la pàgina 12)

Josep Padró Canudas, el qual prengué possessió l'1 de març, Aquell mateix mes la Junta visità les escoles. A la de nenes apreciaren un caràcter diminut en l'escriptura. A la de nens apreciaren el bon ordre existent, si bé el mestre Josep Padró no havia pogut fer gaire més que vetllar per l'ordre, establir les seccions i mirar de millorar la desmoralització existent. L'alcalde es comprometé a prendre mesures contra l'absentisme. Així, els nens que faltessin sis dies al mes serien expulsats i castigats. La Junta acordà no admetre a l'escola pública els nens i nenes menors de 6 anys, perquè anessin al col·legi particular de les "Hermanas" a partir dels 3 anys. L'exàmen del juliol constatà que el mestre Padró havia aconseguit un bon ordre i capteniment dels alumnes de l'escola de nens, tenint present la desorganització anterior i també notables avenços lectius, de manera que fou felicitat. El 14 de juliol s'examinaren les nenes, que respongueren les preguntes amb soltesa i facilitat.

Escola nocturna d'adults

El 1911 nomenaren mestre interí a Pau Bussom Vidal. A l'agost cedí la seva casa d'habitació per a instal·lar-hi una escola particular i li pagaren 500 pessetes de gratificació a l'any. El gener de 1912, l'alcalde, Jaume Aguilà Valls, aprovà uns pressupostos de material, entre els quals hi havia una partida destinada a l'escola nocturna d'adults. No hem pogut esbrinar més informació d'aquesta interessant iniciativa educativa. L'any 1912 l'Ajuntament desestimà la petició de la mestra Teresa Pujol d'acollir nenes menors de 6 anys a l'escola. El 10 de març, l'inspector Manuel Rueda, després de visitar les escoles, feia saber a la Junta que havia trobat acceptables les condicions de les dues escoles, però suggeria fer-hi obres per adequar-les de forma més

Placa de l'Escola Republicana

còmoda i decorosa al seu propòsit. Opinà que el material de l'escola de nenes era adequat i estava ben cuidat, mentre que el de l'escola de nens necessitava renovar-se, especialment les taules d'escriptura que havien quedat antiquades i mancades de condicions higièniques i pedagògiques. Fins aquí la informació recollida de les actes de la Junta, que es deixaren de fer o s'han perdut. Sabem per les actes dels Plens Municipals que l'escola de nenes romangué tancada per malaltia de la mestra i que a l'agost l'Ajuntament retirà la subvenció del mestre interí Pau Bussom i li denegà la subvenció sol·licitada per adquirir un aparell de projeccions. L'abril de 1913 Pau Bussom Vidal renuncià al càrrec i llavors demanaren al vicari, mossèn Josep Bech Anglada, que es fes càrrec interinament de l'escola de nens.

Retards i incompliments en la construcció de les escoles

Com ja hem referit, i a falta d'altres fonts, la informació de l'ensenyament

només es pot seguir a partir de les notícies esparses de les actes dels Plens Municipals. Així, el desembre de 1916 s'informà que els alumnes del mestre Josep Pedrol Domènech havien constituït una associació protectora dels "ocells útils", especialment pardals. El 19 d'octubre de 1921 es reuní la Junta Local de Primer Ensenyament, que presidia l'alcalde Joan Pla Pelegrí, amb l'inspector Emili Soler, el qual havia visitat l'escola nacional de nens, a càrrec del mestre Josep Gras, i també la de nenes, regida per Teresa Pujol, tot just la vigília. Tres dies després de la visita de l'inspector, l'Ajuntament acordà instal·lar llums a l'escola de nens, per poder-hi fer classes nocturnes.

La construcció de l'edifici de les escoles anava amb retard. Per avançar les obres, el gener de 1922 es pagaren 150 pessetes a l'arquitecte Antoni Folguera. Quatre dies després es rebia la visita d'una comissió de la Mancomunitat, formada pel diputat provincial, el senyor Bosch, l'arquitecte Antoni Folguera, i el pedagog Alexandre Galí, per tal de fer la recepció definitiva de les obres. La Mancomunitat reclamà a l'Ajuntament el pagament de la seva part de l'obra i també que dotés l'edifici escolar d'aigua, llum i mobiliari. També demanaren la permuta de la parcel·la de davant de l'edifici per una situada a darrere.

El fet és que entre la recepció de les obres el gener de 1922 i la inauguració oficial el maig de 1925, el magnífic edifici escolar restà sense utilitzar. Mentrestant, l'ensenyament encara es feia en locals llogats. El juliol de 1922 l'Ajuntament acordà blanquejar les aules, aprofitant les vacances escolars, i el març de 1924 encara pagaren el lloguer dels locals de nens i nenes, de les cases dels mestres, i de l'estatge de les "Hermanas Carmelitas Descalzas". El 28 de març de 1924 es celebrarà una reunió amb el delegat governatiu del partit i els diputats per Terrassa i Sabadell, els senyors Armengou i Parés, per tractar sobre l'obertura de l'edifici de les escoles.

ARRIBA EL MESTRE JOSEP GRAS

Foto superior:
El mestre Josep Gras en una de les seves últimes fotografies.

Foto inferior:
Grup d'antics alumnes del mestre Josep Gras en l'homenatge de l'any 1956 a Sant Llorenç.

L'ensenyament de nens al poble va rebre un autèntic revulsiu amb el nomenament del mestre Josep Gras i Casasayas.

Gras aplicà les metodologies d'ensenyament avançades que s'estaven experimentant a Europa. En aquest sentit, donà responsabilitat als estudiants, creant un hort conreat pels alumnes, un butlletí de l'escola, organitzà excursions pel terme i visites a institucions i llocs d'interès de Barcelona. En aquesta línia, l'abril de 1930 els alumnes llorençans intercanviaren correspondència amb els de Camuñas (Toledo) per tal de fomentar l'hàbit epistolar. Aquell juliol, nens i nenes llorençans obtingueren diversos premis en el concurs de dibuixos celebrat a Barcelona pel Patronat de Protecció d'Animals i Plantes. El març de 1931 es jubilà la mestra Teresa Pujol i Morell.

Tres dies després del triomf de la República a les eleccions municipals del dia 12 d'abril de 1931, es nomenaren

com a vocals de la Junta Local de Primer Ensenyament el síndic Llorenç Serratusell Rovira i el regidor Josep Garriga Pobra. El maig es descobrí que l'auxiliar de mestre Lluís Pérez Camprubí no tenia títol acadèmic i se'l destituí. Durant les vacances escolars el mestre Josep Gras va ser becat per assistir a l'Escola d'Estiu. L'abril de 1932 l'Ajuntament subvencionà amb 75 pessetes l'excursió dels escolars a Barcelona, on visitaren l'Escola de Mar i l'Ajuntament i al juny s'adherí a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana amb una aportació de 25 pessetes. Lucrecia Buxeda fou nomenada per concurs mestra del poble.

El gener de 1933 l'Ajuntament adquirí una estufa per l'escola de noies i dotà de carbó les dues estufes de la de nens. El juny de 1935 ampliaren l'escola de noies i el segon grau de nens. L'abril de 1936 l'Ajuntament demanà una nova escola de quatre seccions.

Una altra fotografia del mestre Gras el dia de la trobada amb els antics alumnes de Sant Llorenç. Darrere d'ell podem veure al mestre Auladell que va fer una llarga estada a l'escola del poble.

La guerra civil

La insurrecció militar del 18 de juliol de 1936 que inicià la Guerra Civil afectà totes les esferes de la vida local.

En l'àmbit de l'ensenyament, la Generalitat decidí crear el CENU (Consell de l'Escola Nova Unificada) amb l'objectiu de desenvolupar una escola única, gratuïta, laica i en català, amb coeducació de nois i noies, inspirada en els principis racionalistes del treball i la fraternitat humana. Per a posar-la en pràctica, el març de 1937, l'Ajuntament acordà instal·lar un segon centre escolar a la torre modernista expropiada a l'antic mestre Josep Albagés al carrer de Francesc Macià (ara Ripoll). El municipi es feia càrrec del mobiliari, la llum i l'aigua i sol·licità a la Generalitat la dotació de mestres necessària per 351 alumnes (60 de 2 a 4 anys d'edat; 157 de 4 a 8 anys i 137 de 8 a 12 anys). Aquesta escola es complementava amb el centre escolar del carrer del Vapor. Els nois i noies residents a una i altra banda de la carretera de Llinars anaven a una escola o l'altra. La mestra titular, Lucrecia Buxeda, va ser desposseïda el setembre del seu càrrec i de la casa que habitava. Els mestres nomenats oficialment foren Andreu Auladell, Dolors Bonet, i Delfina Malé, amb l'ajuda dels voluntaris Rafael Garcia i de la religiosa secularitzada Amelia Mayo. Els mestres percebien una remuneració de 250 pessetes mensuals. També s'arranjà l'antiga casa de les monges per situar-hi una escola de pàrvuls o guarderia infantil. El desembre de 1936 s'hagueren de desinfectar les escoles a conseqüència d'una epidèmia de sarna. Llavors molts alumnes duïen el cap rapat per evitar els polls. En reobrir, els mestres no admetien alumnes que no portessin un certificat mèdic acreditant no estar afectats de cap malaltia contagiosa o infecciosa.

La dura postguerra

Les tropes d'ocupació de l'exèrcit franquista entraren a Sant Llorenç el 29 de gener de 1939 a primera hora de la tarda. La Guerra Civil acabà oficialment l'1 d'abril d'aquell any. Les escoles romangueren tancades fins a l'inici del curs 1939-40, el mes de setembre. El 10 de març es reposà el "crucifijo" a les escoles del carrer

Vapor en un acte públic d'exaltació patriòtica al qual assistiren els mestres i les autoritats.

Els mestres, com els demés funcionaris públics, foren sotmesos a depuració (Josep Gras fou enviat a un poble de Lleó).

Andreu Auladell, que superà la depuració, es va fer càrrec de l'escola de nois, auxiliat per Manuel Ferrer Roig. Quan aquest va ser cridat a files l'any 1936, l'excés d'alumnes motivà que el Consistori cerqués un nou mestre auxiliar. L'escola de noies tornà a ser a càrrec de Lucrecia Buxeda Batlle, que reclamà danys i perjudicis pel període de guerra, durant el qual havia estat apartada del magisteri, i que l'any 1944 es traslladà per concurs a Barberà del Vallès.

L'escola va quedar sota les directrius del nacional-catolicisme. Així, abans d'iniciar les classes, els alumnes, formats militarment al pati, havien de cantar l'himne de Falange, el "Cara al sol", saludant a la romana, amb el braç dret estès, abans d'hissar la bandera. Els escolars també havien d'assistir als diferents actes d'exaltació patriòtica o d'exhibició religiosa (processons...) que tenien lloc amb freqüència al poble. Molts nois i noies ingressaren a les seccions infantils de la "Falange Española Tradicionalista y de las JONS", el partit únic del nou règim.

El 1945 els mestres manifestaren la preocupació pel descens d'alumnes matriculats, puix que molts nois eren enviats a treballar a les fàbriques o a fer de sagals en masies de l'entorn de Sant Llorenç per a poder obtenir una millor alimentació. Llavors l'Ajuntament demanà als fabricants que no acceptessin menors de 14 anys a treballar.

L'any 1947 l'Ajuntament es proposà construir tres habitatges protegits pels mestres, atesa la dificultat per trobar habitatges de lloguer. S'edificaren en els terrenys donats per Filomena Roca el 1916. S'adreçaren a "l'Instituto Nacional de La Vivienda", el qual comunicà que el projecte s'havia aprovat el maig de 1948, i s'adjudicaren les obres al constructor Joan Pla el desembre. Dos anys després, en no estar visades per un arquitecte, sorgiren problemes per legalitzar i poder pagar les obres.

MESTRES D'ESCOLES DE NOIS

SEGLE XIX

- 1844	(escola privada de Pau Jo, clausurada)
1844 - 1870	Miquel Faus i Garcia
1870 - 1875	Ferreol Argelich
1876	Josep Borrell (interí)
1876 - 1897	Joan Sales
1898	Hilari Llibre Lladó (vicari, interí)
1899	Agustí Pedro Balart (mestre, interí)

... I EN LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XX

1900	Josep Montana (mestre, interí), Hilari Llibre Lladó (vicari, interí), Ramon Selvatje Lluch (mestre, interí)
1900 - 1906	Josep Albagés Ventura (mestre)
1907	Francisco Alvarez (mestre, interí)
1907 - 1911	Josep Padró Canudas
1911 - 1913	Pau Bussom Vidal
1913	Mossèn Josep Bech Anglada (vicari, interí)
1914 - 1922	XX
1922 - 1932	Josep Gras Casasayas
1933 - 1950...	Andreu Auladell Garcia
1936 - 1938	Manuel Ferrer Roig (auxiliar)

MESTRES D'ESCOLES DE NOIES

SEGLE XIX

1859	
1864 - 1871	Hermanas Carmelitas Descalzas
1871 - 1903	Assumpció Teixidó

... I EN LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XX

1903	Hermanas Carmelitas Descalzas
1903	Alejandrina Martí Rostan
1906 - 1931	Teresa Pujol Morell
1934 - 1936	Lucrecia Buxeda Batlle
1936 - 1939	Dolors Bonet i Delfina Malé
1939 - 1944	Lucrecia Buxeda Batlle

EL TERRENY DE L'ACTUAL ESCOLA

En aquesta antiga fotografia podem veure, en primer terme, el lloc on s'ha edificat l'actual escola

L'ESCOLA A SANT LLORENÇ AL SEGLE PASSAT

COM ERA L'ESCOLA A SANT LLORENÇ ALS ANYS VINT I TRENTA?

COM APRENIEN?

Tot ho feien en català.
Feien excursions curtes, moltes d'elles a la Vall Xica. No anaven de colònies.
A classe els alumnes estaven asseguts en taules individuals.
Els nens i les nenes anaven en classes separades, però aprenien les mateixes coses.

QUÉ ES FEIA AL PATI?

A l'hora del pati no jugaven, sinó que plantaven i regaven plantes i arbres

ELS CÀSTIGS I ELS DEURES

El càstig més habitual era posar-se de cara a la paret. També feien escriure moltes vegades una paraula o parar la mà i la picaven amb un regle de fusta.
Feien servir llibres i escrivien en quaderns.

COM ERA L'EDIFICI

L'edifici de l'escola era el que ara és la Casa de Cultura. No hi havia tanca al pati i, per aixó, l'espai era més gran.

Hem entrevistat en JAUME MONTLLOR

Enquestes realitzades pels alumnes de l'Escola Josep Gras

COM ERA L'ESCOLA A SANT LLORENÇ ALS ANYS QUARANTA? (ESCOLES NACIONALS)

COM APRENIEN?

Es feien tres hores al matí, de 9 a 12, i dues hores a la tarda, de 3 a 5.

Les assignatures que feien era una mica de tot, però sobretot cultura general i religió. Totes s'impartien en castellà.

COM ERA EL PATI?

L'escola estava situada a l'actual Casa de Cultura. Era igual, però ara està una mica més reformada. No hi havia la tanca del pati, que era un solar.

Hi havia dues classes a tota l'escola, la dels grans i la dels petits. Hi havia 60 alumnes a la classe dels grans i 24 a la classe dels petits. Hi havia un mestre per les dues classes i, a vegades, els alumnes grans anaven a fer classe als petits. A l'hora del pati jugaven a bales, al "galope", a la baldufa i a saltar a corda.

ELS CÀSTIGS I ELS DEURES

Totes les feines eren individuals i s'havien d'aprendre totes les lliçons de memòria. Ho copiaven tot en una llibreta quadriculada.

Els càstigs eren parar la mà i rebre-hi un cop de regle i estar agenollat de cara a la paret.

Hem entrevistat en LLUÍS SOLÀ BRUIL

Grup d'escolars dels anys 30. A l'esquerra el mestre Josep Gras i a la dreta en Josep Riera

Grup d'escolars mixte de l'any 1944

L'ESCOLA A SANT LLORENÇ AL SEGLE PASSAT

COM ERA L'ESCOLA A SANT LLORENÇ ALS ANYS SEIXANTA?

COM APRENIEN?

L'escola tenia quatre classes per nens i dues per nenes. Les classes no s'organitzaven per cursos: hi havia dues classes de petits i dues de grans, tant per nens com per nenes. En una classe eren aproximadament 30 alumnes i hi havia un mestre per cada classe.

Anavem a l'escola a les 9 del matí fins a les 12 i, a la tarda, de 3 a 5.

QUÉ ES FEIA AL PATI?

El pati era igual que el que hi ha a la Casa de Cultura ara, però era de sorra. Estaven separats els nens i les nenes.

Les nenes jugaven a fet i amagar, a la xarranca, a bales, a fer la rotllana.

L'edifici de l'escola era igual que ara, però sense pintar.

ELS CÀSTIGS I ELS DEURES

Els deures d'aquella època eren quaderns de matemàtiques i castellà.

Els càstigs eren més exigents que els actuals. Un dels càstigs era posar els alumnes de cara a la paret amb dos llibres a cada mà. Un altre era picar els dits dels alumnes amb un regle de fusta.

Hem entrevistat l'ANNA M. SÁNCHEZ

COM ERA L'ESCOLA A SANT LLORENÇ ALS ANYS SETANTA?

COM APRENIEN?

Els nens i nenes anaven a la mateixa classe.

Treballaven amb fixes i llibres i feien exàmens.

A classe feien aquestes assignatures, sempre en castellà:

- Lengua castellana
- Matemáticas
- Francés
- Sociales y culturales
- Naturales
- Educación física
- Plástica
- Educación cívica
- Religión

Els nens i nenes anaven a l'escola des de 9 del matí a la 1 i, a la tarda, de 3 a 6.

COM ERA EL PATI I L'EDIFICI?

L'edifici era vell i el pati era de sorra, excepte la pista de futbol.

A l'hora del pati jugaven a saltar a corda, a bales, a futbol...

ELS CÀSTIGS I ELS DEURES

Els càstigs eren molt durs, per exemple:

- Copiar 1.000 cops una paraula.
- Posar els dits junts al centre de la mà i després picar-los amb un regle.
- Posar els braços en creu i aguantar llibres a cada mà, amb orelles de burro posades.
- Rebre alguna bufetada.
- Posar una pinça d'estendre roba a la boca a qui parlava molt.
- A vegades llençar guixos.

Posaven força deures, els quals eren, sobretot, fitxes.

CURIOSITATS

A l'escola de Sant Llorenç hi havia molts alumnes, però pocs mestres. Hi havia alguns pares que pagaven perquè els seus fills tinguessin una hora més de classe.

De colònies, no en feien, i d'excursions, només a peu, no gaire lluny.

Hem entrevistat la PILÍN CASANOVAS LLADÓ

Grup femení d'aproximadament els anys 1960

Alumnes de les Escoles Nacionals del 1960

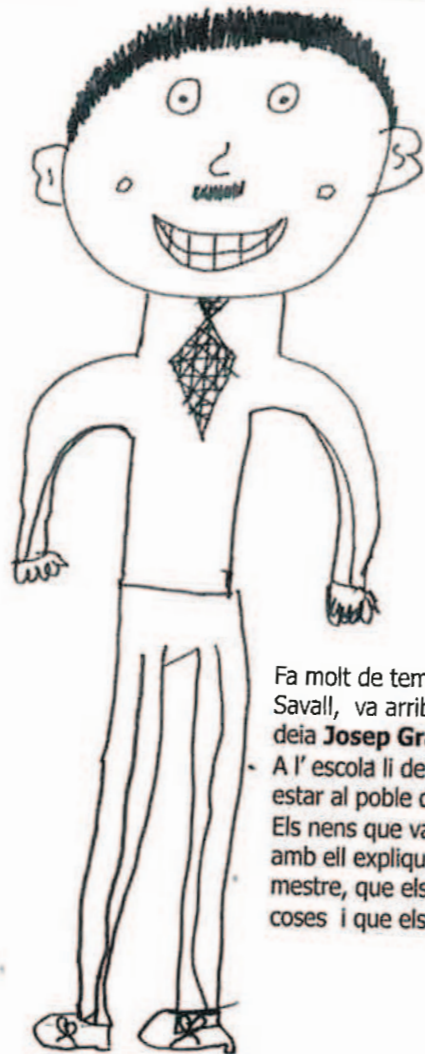
El senyor mestre era en Josep Gras

L'escola sempre ha estat un lloc important!

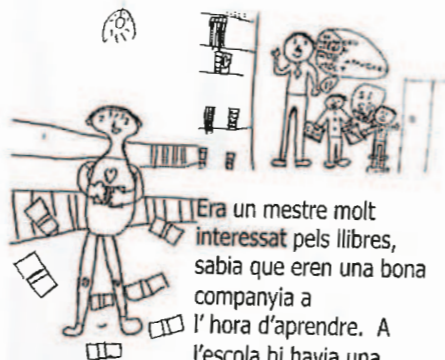

Els nens i les nenes no anaven a la mateixa escola. Les nenes tenien una senyoreta i els nens un senyor mestre. La manera d'ensenyar i aprendre era molt diferent, a vegades una mica fosca.

Fa molt de temps, a Sant Llorenç Savall, va arribar un mestre que es deia **Josep Gras i Casasaya**. A l'escola li deien el Senyor mestre. Va estar al poble del 1923 al 1933. Els nens que van tenir la sort d'estar amb ell expliquen que era molt bon mestre, que els va ensenyar moltes coses i que els estimava molt.

El Senyor mestre tenia una manera d'ensenyar molt avançada per l'època. Era un mestre entusiasmada perquè els seus alumnes aprenguessin.

Era un mestre molt interessat pels llibres, sabia que eren una bona companyia a l'hora d'aprendre. A l'escola hi havia una biblioteca. El Senyor mestre l'obria fins i tot els diumenges perquè els infants i les seves famílies hi poguessin anar.

Cada dimarts a la tarda carregaven els berenars a la motxilla i anaven d'excursió pel bosc, observaven flors, arbres i animals. Després, al laboratori, acabaven de fer l'observació i aprenien més coses.

En reconeixement a la bona feina que va fer el mestre Gras al nostre poble l'escola es diu **JOSEP GRAS**.

POSTERS realitzats pels alumnes de l'Escola **JOSEP GRAS**

ENS AGRADA SORTIR PER APRENDRE

ViatgedeBè

Colònies **galliner**
Hort Comenius
EXCURSIONS
E-Twinning

Recordo ...

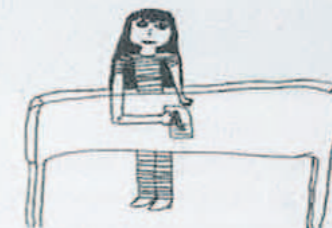
Per Dijous Gras volíem omplir el cabàs. Passàvem pels carrers buscant menjar. Un dels records més grans que tinc és quan fèiem festes tots junts. Les acampades amb l'AMPA que organitzava la comissió d'excursions. Les tendes de campanya, els jocs de nit, la xocolata desfeta del matí, els pares i mares disfressats... Investigar és divertit perquè vius noves experiències... Les respostes són intrigants i costa explicar-ho amb paraules. Recordo un poblat iber que vam fer al pati.

M'hagués agradat...

Tenir un galliner perquè m'agraden els animals i em fa il·lusió tenir una mascota al pati. Ha de ser molt emocionant tenir una incubadora a la classe veure com neixen els pollets. Tenir el pati obert per anar a jugar a la muntanya i fer cabanes cada dia, com quan anem d'excursió. Deien que podien anar lluny, saltaven pels marges i jugaven a guerra. Fer Escoles Viajeres per veure mon amb els meus amics.

Ens fem conèixer

Recordo...

Les tapes de la revista de l'escola fetes a mà, quan no hi havia ni impressora ni ordinadors. Quan ens va gravar la televisió. No recordo perquè, suposo que per les activitats d'Escoles Verdes. Les estones imaginant ser una escriptora famosa. Els contes i poesies que sortien a les revistes de l'escola. Els concursos en els que participàvem. Programàvem la revista un cop al mes i tots els alumnes hi podien participar. Quan vam començar la ràdio, cap a l'any 89 hi havia gent del poble interessada en fer programes. Que difícil era fer lligar els versos per Sant Jordi.

Ràdio
Pàginaweb
alsdiaris
Intranet
Concursos
TV
Sortim **BLOCS**

M'agradaria...

Guanyar un premi com el meu pare perquè seria el millor.

Implicada amb l'entorn

Recordo...

L'escola Josep Gras va ser la primera escola catalana del Vallès. Que tots els nens i nenes érem una pinya. Recordo quan el Francesc va guanyar el concurs de la mascota ecològica i encara la veig penjada a l'escola. Els gegants: Vam agafar un paraigua vell i per les vores li vam cosir una tela blanca... Els alumnes de 7è van anar de colònies a Empúries. Vam anar amb tendes, però vam dormir molt bé perquè teníem matalassos. Per Sant Jordi vam fer els Jocs Florals al Patronat. Tot el poble hi era. Ens vam inventar poesies i les de pàrvuls gairebé no se sentien. A la plaça, els grans venien llibres de Sant Jordi. Quan vam anar a l'escola vella amb la senyoreta i tots els nens i les nenes van vendre piruletes, pomes, melmelada de pera i herbes medicinals.

M'hagués agradat ...

haver participat en la pintada de la paret de la font de l'aixeta. Tenir una sala d'audiovisuals

APRENTATGE-SÈRIE
ENTITATS PROJECTERIES
CONSELL D'INFANTS
ESCOLESVERDES
CAU

L'Escola Santa Teresa

FRANCESCA VILATERSANA

d'un temps
d'una escola

ALBERT
VICENS
LLAURADÓ

Entrevista a en **BENET VILATERSANA HERMS**

Sant Llorenç Savall. 1926

Als seus vuitanta-vuit anys, en Benet conserva una memòria d'elefant. Quan li ensenyo la vella fotografia de les Escoles Nacionals, on apareix ell amb tot just sis o set anys d'edat, recorda sense massa esforç. Recorda un per un els noms dels companys de classe. En plena Segona República Espanyola, el món de l'educació, com tants altres àmbits de la vida política, social i cultural del país, estava en ple procés de reforma. Una reforma agosarada, fonamentada en la no discriminació, que, malauradament, s'estroncà amb l'arribada al poder del general Franco.

"Per desgràcia, jo vaig anar molt poc temps a escola," comença aclarint en Benet. En aquella època, a mitjans dels anys trenta, qui més qui menys entrava al món laboral des de ben petit. La majoria de nois i noies anaven a estudi fins als deu anys, dotze a tot estirar, i després començaven a treballar on podien, ja que calia portar diners a casa i contribuir al sosteniment de la família. Tal com ell recorda, eren excepcionals els casos de nois i noies que fessin estudis superiors: "de la meua època, recordo que tan sols dos companys van continuar estudiant: un mestre de cal Pauet i un metge de cal Simeon. Tots els altres vam anar a treballar". El destí volgué que en Benet anés a espetagar a Moià, on va treballar cuidant ramat durant una bona temporada.

"A les Escoles Nacionals t'ensenyaven les quatre regles fins que feies els deu anys, després marxaves a treballar"

Tot i que el seu pas pel món de l'educació fou breu, en Benet arribà a assistir a tres escoles diferents al poble: a les monges, a les Escoles Nacionals i a la Torre Albagés. *"Primer vaig començar a anar a les monges, al Marquet de l'Era, on ara hi ha el nou Ajuntament", aclareix. Acabada la seva etapa preescolar, als tres o quatre anys, passà a les Escoles Nacionals, ubicades a l'actual Casa de Cultura: "nosaltres, d'anar a l'escola, en dèiem anar a estudi. Allà t'ensenyaven les quatre regles i a esperar que fessis els deu anys per anar a treballar". L'ensenyament es feia exclusivament en català. D'aquell període recorda l'uniforme que duïen, "una bata amb ratlles blanques i blaves, que no ens canviàvem en tota la setmana," i els dos mestres que hi exercien docència: el mestre Riera amb el grup dels petits i en Josep Gras amb el dels grans. L'escola no anava sobrada de diners i per tal de fer funcionar l'estufa, cada alumne havia de portar una mica de llenya de casa seva. En aquell temps, el pati de l'escola era atapeït de petits horts que cuidaven els propis alumnes: "semblava talment un pessebre", comenta en Benet. Els càstigs eren severos, sovint violents: "Els mestres picaven molt. El mestre Gras no tant, perquè es fixava molt en el que feies i t'avisava quan no feies bon dat. Els diu-*

menges anàvem a missa i no et treia l'ull del damunt: si xerraves massa, el dilluns ja et cridava l'atenció. Era un mestre molt estimat. Anys més tard se li va fer un homenatge aquí, al poble, i va passar llista com si encara estigués a classe". En Benet, però, no va arribar a ser alumne d'en Josep Gras. El senyor Riera i, més tard, el senyor Auladell, van ser els seus mestres. Entre aquests dos, un parell de mestres més van passar pel poble sense massa pena ni glòria: "a un d'ells li dèiem el Perilles. Aquest senyor va gosar agafar fruita i verdures dels nostres horts i els alumnes mateixos li van llençar tomàquets i altres coses perquè es van empenyar de valent. L'hort era sagrat i ningú tocava el dels altres".

Ben entrada ja la Segona República, un dels esdeveniments que més rebombori van generar al poble fou la implantació de l'ensenyament mixt, on nois i noies conviuen a la mateixa aula: *"semblava que allò d'ajuntar nens i nenes a la mateixa classe no podia ser, que havia de ser la fi del món",* recorda en Benet amb humor. Al final, és clar, tot va continuar igual o, probablement, millor. La seva primera companya de pupitre va resultar ser la Teresa Maragall, de cal Fortuny. Després li tocà la Maria Camps. Aleshores anaven a estudi a la Torre Albagés, on havien instal·lat una altra escola per tal de repartir l'elevat número d'alumnes que hi havia a les Escoles Nacionals (l'actual Casa de Cultura).

"Semblava que allò d'ajuntar nens i nenes a la mateixa classe no podia ser, que havia de ser la fi del món"

En Benet forma part de la generació que va patir la Guerra Civil Espanyola essent infants, amb una infantesa prematurament estroçada per la necessitat de col·laborar econòmicament a tirar la família endavant. És per això que valora tan positivament l'educació que han pogut rebre les seves filles i néts: *"Jo sempre vaig pensar: Benet, tu ho has passat molt malament. Cal que els teus fills tinguin sempre el millor. I això he intentat fer".* I és que en Benet ho dona tot per aquells que estima.

Quan l'Albert Vicens em va convidar a participar en aquest número de la revista Lacera em va fer molta il·lusió i, des d'aquí, li vull mostrar el meu agraïment. És molt cert que durant molts anys l'educació i l'ensenyament de molts nens i nenes de St. Llorenç va passar pel "convent". Permeteu-me que ho digui així perquè així era com l'anomenàvem la gent de la nostra generació.

Dit això, voldria comentar una mica les característiques particulars i diferencials de l'escola Santa Teresa. Era una mena de "dos en un", era una escola i, alhora, un centre de menors.

A les classes hi coincidien els fills de les famílies del poble que optaven per venir a la nostra escola i les nenes que vivien al centre Santa Teresa. Allò, a més de la seva escola, era casa seva. La convivència entre el dos grups d'infants mai va suposar cap problema ni dificultat. Ans el contrari, va ser l'origen de grans amistats que encara avui perduren. L'escola Santa Teresa, en els seus orígens, era portada només per religioses i només atenia nenes, tan internes com del poble, però només nenes. Amb el pas dels anys, però, es van anar incorporant molts mestres seglars i la matrícula també es va obrir als nens. Tots aquests can-

vis van afavorir una obertura de la institució i també un progrés, pedagògicament parlant.

En el seu moment penso que era una escola privilegiada pel que fa a l'entorn i instal·lacions. Recordem la pista de bàsquet, la pista de patinatge, l'espai dels gronxadors, el pati interior pels dies de mal temps (los porches), la sala d'actes (el salón)... Quants records!

Personalment vaig tenir la sort de conviure amb els dos grups. Per una banda vaig treballar de mestra a les aules i, per l'altra, vaig treballar com a educadora social amb les noies internes. Totes dues vessants del món de l'educació són fascinants i engrescadores i, encara que sembli un tòpic, podeu creure que aporten més que no se'ls dona.

El 1991 l'escola Santa Teresa va tancar les seves portes després de més de 100 anys al servei de l'educació a Sant Llorenç. A les persones que vam treballar allà, als nois i noies que hi van estudiar, ara ens fa mal és veure l'estat en què han quedat totes aquelles instal·lacions que eren una mica de tots.

Per acabar, només voldria tornar a donar les gràcies per pensar en nosaltres i que per molts anys puguem gaudir dels nostres nens, de la nostra escola, de la nostra llengua i de la nostra cultura.

miscel·lània
d'asserenca

EXCURSIÓ A TALAMANCA i visita dels escenaris de la batalla

Organitzada per la nostra entitat, juntament amb el Centre Excursionista Llorençà, una vintena de persones caminarem pels escenaris de la batalla d'agost de 1714, des del Castell de Talamanca a Mussarra. L'excursió –malgrat el dia emboirat i plujós– ens permet recórrer diferents llocs d'interès, com el Moli, l'espai del comandament de les tropes castellanes, o les dues serretes perpendiculars a la riera de Talamanca on es registraren els més durs enfrontaments, com ho proven les bales i projectils recollits en aquells indrets. Els comentaris del Dr. Gustau Erill i el panell informatiu instal·lat a Talamanca ens van permetre reconèixer els indrets i transportar-nos en l'imaginari a les condicions dels exèrcits de tres-cents anys enrera.

Activitats commemoratives del TRICENTENARI

Amb motiu de la commemoració del Tricentenari de l'any 1714 -el final de la guerra de Successió a la corona d'Espanya- i en el qual la vila de Sant Llorenç Savall va jugar un destacat rol geoestratègic, Lacera organitza diverses activitats. En efecte, el nostre poble, situat estratègicament a la serralada prelitoral, va acollir en diverses ocasions el Marquès de Poal, el cap de les tropes catalanes, que des de l'interior de Catalunya tractava d'atacar per la rera guarda el setge borbònic de Barcelona, enfrontant-se al poderós exèrcit franco-espanyol de les dues Corones. Precisament els dies 13 i 14 d'agost de 1714, les tropes catalanes comandades per Antoni Desvall, el Marquès de Poal, lluitaren a Talamanca i vengeren a Sant Llorenç a l'exèrcit espanyol manat pel comte de Montemar. Fou aquesta la darrera victòria de l'exèrcit català, tres setmanes abans de la caiguda de Barcelona de l'11 de setembre.

Activitats commemoratives per la FESTA MAJOR

Per tal de completar la commemoració de Tricentenari (1714-2014) és previst dur a terme algunes activitats en el marc de la Festa Major d'enguany -algunes d'elles espectaculars-, organitzades per l'Ajuntament amb la col·laboració de Lacera i altres entitats llorençanes.

CONFERÈNCIA dels doctors Francesc Serra i Gustau Erill

La nostra entitat convidà a mitjans desembre a l'historiador Francesc Serra i al filòleg Gustau Erill, autors del llibre "La batalla de Talamanca", a pronunciar una conferència celebrada el en el marc del Saló de Sessions del nou Ajuntament, és a dir, a la planta superior del Marquet de l'Era. Ambdós conferencians exposaren el desenvolupament de la Guerra de Successió en el context dels canvis que tenien lloc a Europa, i glossaren amb tot detall el desenvolupament de la batalla que enfrontà l'exèrcit castellà acantonat a Mussarra amb els combatents catalans instal·lats al castell de Talamanca. La batalla, on les tropes catalanes portaren la iniciativa, tingué per escenari la riera de Talamanca, prosseguint l'endemà cap a Sant Llorenç Savall, on les tropes de Montemar i el general Gonzalez foren finalment derrotades a la matinada del 14 d'agost, produint-se un gran número de baixes, i després foren perseguides fins a Sabadell.

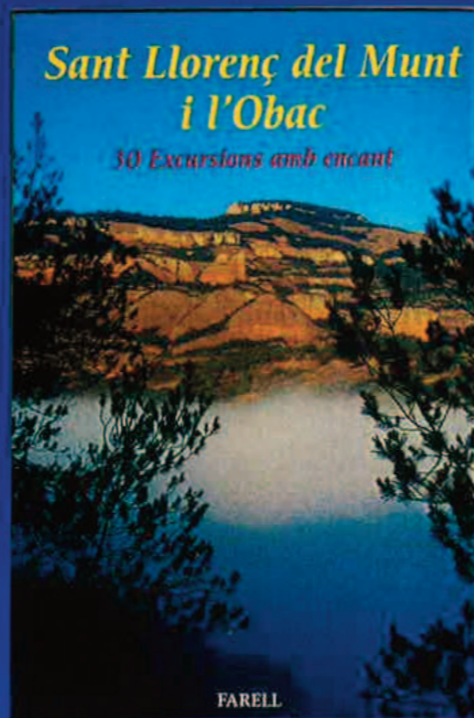
LLIBRE

30 EXCURSIONS amb encant pel nostre entorn

A primers d'abril es presentà el llibre "Sant Llorenç del Munt i l'Obac. 30 excursions amb encant" que coordinat per l'Albert Vicens i editat per Farell, recull una trentena d'itineraris pel nostre entorn muntanyenc, a càrrec de dinou autors bons coneixedors del massís i els seus indrets més amagats. Entre els autors, a més de l'Albert Vicens, hi ha textos i fotografies dels dirigents de Lacera Ignasi Catalán i Jaume Valls i Vila.

Sant Llorenç del Munt i l'Obac

30 Excursions amb encant

FARELL